

PLG Directies

27 april 2010

De voortgang georganiseerd *structuur én proces*

Marijke van den Broek
Sui Lin Goei
Johan Spitteler

PLG Directies Agenda

1. Opening
Terug naar het huiswerk
2. Het vervolg in schooljaar 2010-2011: de schoollijn centraal
3. Vormgeving rekenacademie schooljaar 2010-2011
4. Doorgaande rekenlijn
5. De rol van de leidinggevenden
 - De drie minuten kijkwijzer (1e oriëntatie)
6. Huiswerk: 'milestone-acties' en drie minuten kijkwijzer
7. Afspraken en afsluiting

Opening en starter
1. Het automatiseringspel

Het spel gespeeld

1a. Terug naar het
huiswerk

'1 concreet resultaat' van je rekenverbeteraanpak
tot nu toe! ('iets' van kinderen, van leerkrachten)

Werkvorm: uitwisselen

Schoollijn centraal

2. Het vervolg in 2010-2011

- Concept plandocument meegenomen
- Bespreken
- Voor 1 mei naar projectleiding (toetsing door PO-raad)

Werkvorm: collegiale consultatie (halen en brengen) (van 2 naar 4)

1. *Uitwisselen. Wat valt je op?*
2. *Is dit tegelijk ambitieus, realistisch en werkbaar?*
3. *Concreet genoeg? Klein genoeg?*
4. *Ijkmomenten? Milestone-aanpak*

2. 2010-2011: Schoollijn centraal

Toetsingskader:

1. Huidige kwaliteit rekenonderwijs (Cito)
2. Doelen schooljaar 2010-2011 (meetbaar/zichtbaar)
3. Activiteiten:
 - a) Vakdidactiek leerkrachten
 - b) Leerkrachtvaardigheden
4. Monitoren resultaten uitgevoerde activiteiten

2. 2010-2011: Schoollijn centraal

(Aangepaste) planning:

- 29 april Concept plandocument naar
Projectenbureau
- mei/juni Bespreken met 'bestuur'
- 29 juni of Feedback van PO-Raad (PLG RVT
6 juli verplaatst?)
- 15 juli Definitief plandocument naar bestuur

3. 2010-2011: Vormgeving Rekenacademie

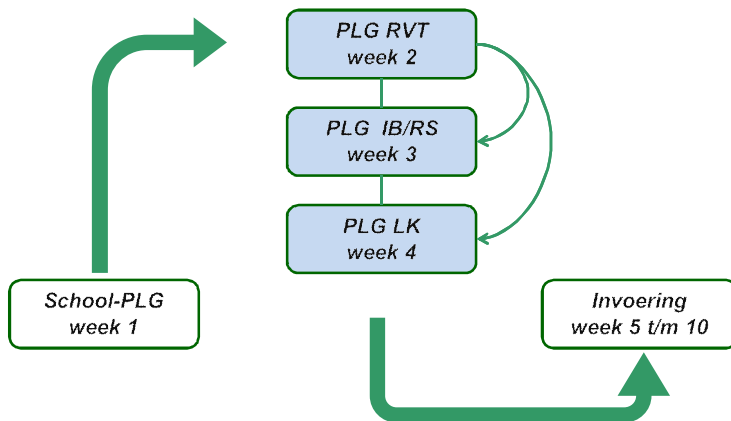

- Focus op schoollijn
- Focus op leerkrachtvaardigheden

3. 2010-2011: Vormgeving Rekenacademie

Samen leren in loops (4 loops, elk 10 weken)

3. 2010-2011: Vormgeving Rekenacademie

Indeling scholenclusters 2010-2011

3. 2010-2011: Vormgeving Rekenacademie

Conceptplanning bijeenkomsten 2010-2011

Planning bijeenkomsten 'Omdat elk kind telt! in Zuidoost' 2010-2011

Soort PLG	Tranche 1	Tranche 2
Loop 1		
School PLG	ma t/m vrij	ma t/m vrij
PLG RV/T	di-och	di-och
PLG IB/RS	wo-mi	wo-mi
PLG LK	wo-mi	wo-mi
Loop 2		
School PLG	ma t/m vrij	ma t/m vrij
PLG RV/T	di-och	di-och
PLG IB/RS	wo-mi	wo-mi
PLG LK	wo-mi	wo-mi

Detailed description: The table shows the schedule for two loops of meetings. Loop 1 starts on 30-aug t/m 03-sep-10 and continues through 22-sep-10. Loop 2 starts on 15-nov t/m 19-nov-10 and continues through 8-dec-10. The days of the week are indicated for each meeting type.

4. Doorgaande rekenlijn

- Wat is al op jouw school besproken en afgestemd?

4. Politiek & doorlopende leerlijnen

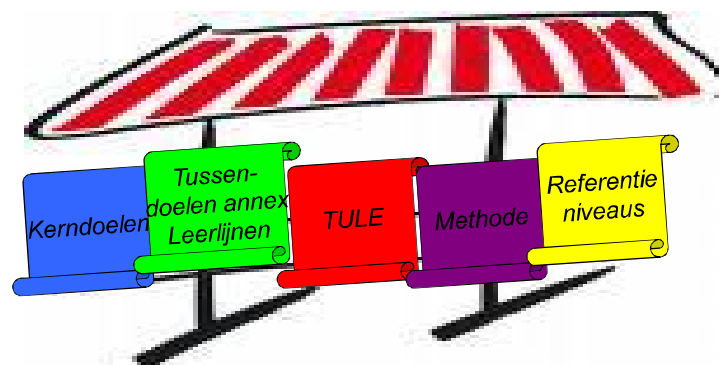

De staatssecretarissen over doorlopende leerlijnen taal en rekenen

<http://www.taalenrekenen.nl>

4. Wat is er op de Nederlandse markt ?

Doorlopende leerlijnen: wat is er allemaal?

4. Doorlopende rekenlijnen
Kerndoelen Primair Onderwijs

Rekenen / wiskunde
3 domeinen:

- Wiskundig inzicht en handelen
- Getallen en bewerkingen
- Meten en meetkunde

**KERNDOELEN
REKENEN/WISKUNDE >
Wiskundig inzicht en
handelen**

- 23** De leerlingen leren wiskundetaal gebruiken.
- 24** De leerlingen leren praktische en formele rekenwiskundige problemen op te lossen en redeneringen helder weer te geven.
- 25** De leerlingen leren aanpakken bij het oplossen van rekenwiskunde problemen te onderbouwen en leren oplossingen te beoordelen.

KERNDOELEN REKENEN/WISKUNDE > Getallen en bewerkingen

- 26** De leerlingen leren structuur en samenhang van aantallen, gehele getallen, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen.
- 27** De leerlingen leren de basisbewerkingen met gehele getallen in elk geval tot 100 snel uit het hoofd uitvoeren, waarbij optellen en aftrekken tot 20 en de tafels van buiten gekend zijn.
- 28** De leerlingen leren schattend tellen en rekenen.
- 29** De leerlingen leren handig optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.
- 30** De leerlingen leren schriftelijk optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen volgens meer of minder verkorte standaardprocedures.
- 31** De leerlingen leren de rekenmachine met inzicht te gebruiken.

KERNDOELEN REKENEN/WISKUNDE > Meten en meetkunde

- 32** De leerlingen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen.
- 33** De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.

4. Doorlopende rekenlijnen **Kerdoelen**

- Beschrijvend
- Aanbodsdoelen – inspanningsdoelen
- 11 doelen
- Beknopt
- Geen beheersingsniveau → vrij te interpreteren

4. Doelen Rekenonderwijs **TAL**

Tussendoelen Annex Leerlijnen

Beschrijft de reken-wiskundelijnen en de bijbehorende tussendoelen voor rekendomeinen

Leerlijnen beschrijven de weg die kinderen afleggen bij het leren van rekenen-wiskunde. Bedoeld om leraren houvast te bieden bij het nemen van didactische beslissingen.

Tussendoelen beschrijven cruciale leerstappen die leerlingen maken in het leerproces.

4. Doorlopende rekenlijnen Tule

- TULE: Kerndoelen inhoudelijk vormgegeven
- Gekoppeld aan onderwijsactiviteiten & leerlingactiviteiten
- TAL: didactische leerlijnen bij kerndoelen
- Kenmerken van de tussendoelen

TULE

bekijk de toelichting op:
TULE inhouden en activiteiten

en leerlijnen van:

- [Nederlands](#)
- [Engels](#)
- [Friese taal](#)
- [Rekenen/wiskunde](#)
- [Oriëntatie op jezelf en de wereld](#)
- [Kunstzinnige oriëntatie](#)
- [Bewegingsonderwijs](#)

Nieuws van TULE

→ Gedrukte versie van TULE
Van alle zeven leergebieden is ook een schriftelijke versie beschikbaar á € 10,00 per leergebied. Stuur een e-mail met de gewenste leergebieden en uw naam en adres naar tule@slon.nl.

4. Doorlopende rekenlijnen **Rekenmethode**

- Per dag / les welke activiteiten
- Gedetailleerde didactische suggesties
- Looft leerlingen & leraar door lesstof → kerndoelen bereiken
- Gericht op klassikaal onderwijs = activiteiten van een gemiddelde leerling
- Moeilijk om adequaat om te springen met verschillen (organisatorisch & didactisch)

4. Doorlopende rekenlijnen **Valkuil Rekenmethode**

- Indien grote verschillen ontstaan → achterstand t.o.v. aanbod wordt steeds groter
 - Rekenvaardigheid past niet meer bij klassikale aanbod (toetsgegevens)
 - Leerrendement = (zeer) laag
 - Succeservaringen = laag
 - Motivatie zakt weg
 - Achterstand kan oplopen tot wel 2 jaar (PPON) = dikwijls doelgroep VMBO BB / BK
- Aangepast aanbod nodig, dat aansluit bij mogelijkheden & leerbehoeften!

4. Doorlopende rekenlijnen

Kwestie: alles aanbieden vs schrappen

Moeten alle leerlingen in het BAO wel alles kennen en kunnen wat de methode aanbiedt?
En van wie? En waarom? En waartoe?

= vraagstelling aan commissie Meijerink (2008)

4. Doorlopende rekenlijnen

Referentiekader (Meijerink, 2008)

Aanleiding:

- Zorgen over kwaliteit onderwijs rekenen & taal voornamelijk in de overgang van PO naar VO en VO naar MBO

→ Expertgroep Doorlopende Leerlijn Taal en Rekenen

Publicatie Rapport Commissie Meijerink (2008)
referentiekader taal & rekenen

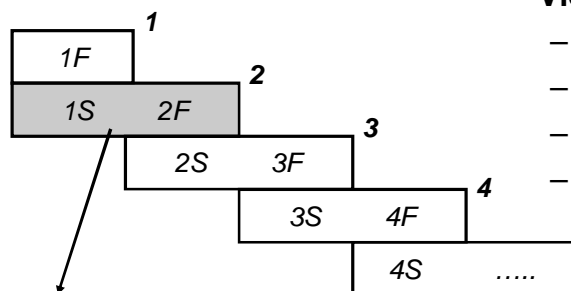
4. Doorlopende rekenlijnen Referentieniveaus einde basisonderwijs

- **1F = fundamenteel niveau**
beheersingsdoelen voor *alle* leerlingen aan einde
bao
- **1S = streefniveau**
streefdoelen voor II'n VMBO gemengde leerweg,
theoretische leerweg, havo/vwo
- **Wat leerlingen:**
 - Moeten beheersen
 - Paraat moeten hebben
 - Functioneel moeten kunnen
 - Moeten begrijpen (weten waarom)

4. Doorlopende rekenlijnen Referentieniveaus einde basisonderwijs

Algemeen
maatschappelijk
niveau =
burgerschapsniveau

- **Vier subdomeinen:**
 - Getallen
 - Verhoudingen
 - Meten en Meetkunde
 - Verbanden

4. Doorlopende rekenlijnen

Terug naar de school & rol IB

Commissie Meijerink stelt:

1F = 25^e percentiel → 25% zwakke leerlingen in het basisonderwijs

Voor deze leerlingen geldt een onderbouwde keuze wat deze leerlingen moeten kunnen & kennen om door te kunnen ontwikkelen tot maatschappelijk burger.

→ Rol IB: leiden wij onze kinderen goed op binnen onze school? Oftewel behalen wij niveau 1F & 2F voor onze leerlingen of zijn sommige leerlingen in hun ontwikkeling bedreigd?!

4. Doorlopende rekenlijnen

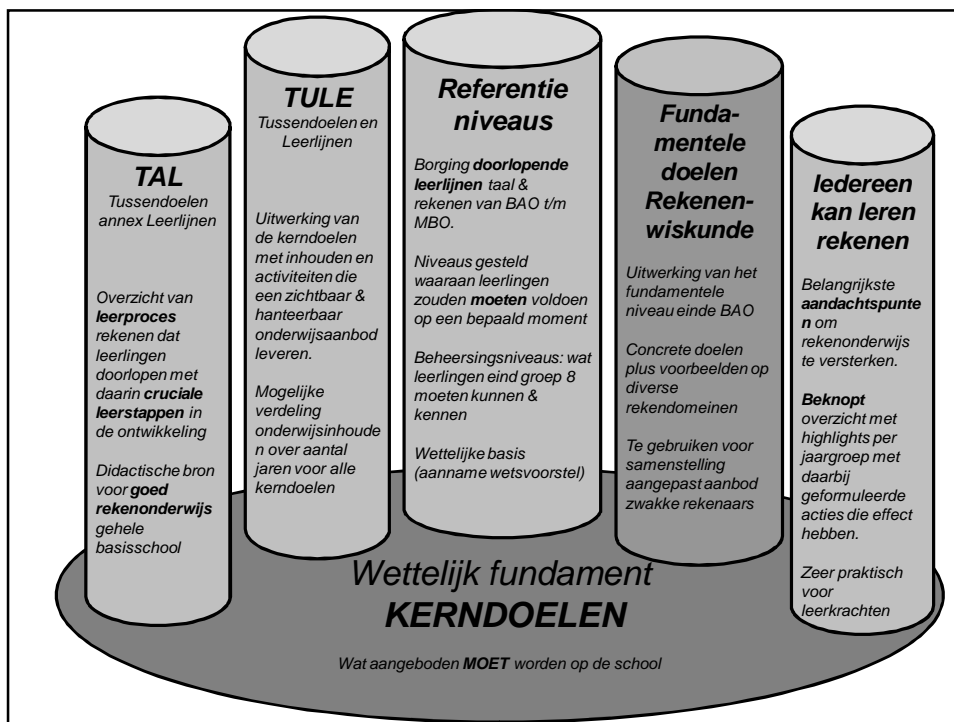
Fundamentele doelen Rekenen-Wiskunde

Voorwaarden

- Doelen moeten een concretisering zijn van het Fundamenteel niveau 1F
- Doelen moeten de kerndoelen 2006 dekken
- Doelen moeten passen bij het vervolgaanbod in het VO (garanderen dat er geen hiaten zijn)
- Doelen moeten passen bij de voorwaarden die de maatschappij (redzaamheid) van kinderen vraagt als zij van de basisschool afkomen
- Doelen moeten in beschrijving aansluiten bij het repertoire en onderwijs van de huidige leerkracht, zoals in rekenmethodes omschreven.

slo

5. De drie minuten kijkwijzer*

Ik word nu pas de onderwijskundig leider die ik al dacht te zijn!

* Ontwikkeld voor OSG/E&S door Jan Heijmans, Johan Spitteler

5. De drie minuten kijkwijzer

The Three-Minute Classroom Walk-Through
Changing school supervisory Practice
One teacher at a time

Carolyn J. Downey e.a.

5. Voorkennis activeren: Waar kijk je nu al naar?

5. De drie minuten kijkwijzer

Leren is niet hetzelfde als doen,
het is nadenken over wat je doet.

Het vermogen ontwikkelen
om inzicht te krijgen in wat je
doet terwijl je het doet.

Mintzberg (2004)

5. Uitspraken

- ✓ Iedereen doet mee, vluchten kan niet meer!
- ✓ Amahoela met de autonomie van de leraar
- ✓ Een onderwijskundig leider schrijft niet voor,
maar ondersteunt en faciliteert

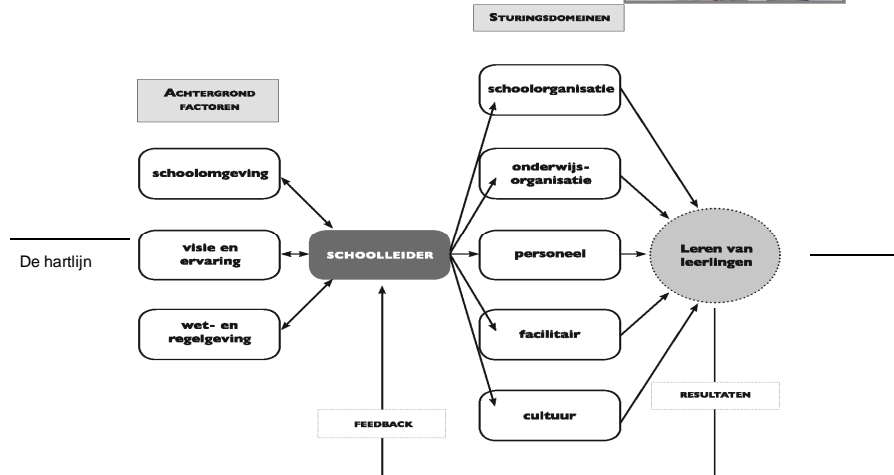
'the sage on stage'

We tolereren niet langer dat de leerkracht 'koning in eigen klas' is

Michael Fullan 2010

5. Waar stuur je op als schoolleider?

5. Het klassenbezoek in drie minuten

- ✓ Korte, gerichte, maar niettemin informele observatie
- ✓ Mogelijk een gebied voor zinvolle reflectie
- ✓ Gerichtheid op leerplaninhouden en op wijze van lesgeven
- ✓ Nabespreking klassenbezoek bij gelegenheid, soms wel, soms niet
- ✓ Informeel en ondersteunend (*dienend aan morele perspectief – pedagogical contentknowledge*)

5. Doel van de drie minuten kijkwijzer

1. Leraren die voortdurend hun lespraktijk onderzoeken:
 - reflectie
 - zelfsturing
 - zelfanalyse
 - wederzijdse afhankelijkheid
2. Leraren die voortdurend hun lespraktijk verbeteren
3. Leraren die de doorlopende leerlijn goed uitvoeren en werken aan betere prestaties van elke leerling

5. De belangrijkste ontdekking voor de schoolleider

De mate waarin je als schoolleider zelf 'actief lerend' met je leraren meedoet bij het zoeken naar mogelijkheden om de leerresultaten te verbeteren.

5. Vergelijking van klassenbezoeken

Onze aanpak	'Klassieke' aanpak
Informeel	Formeel
Kort – 2 tot 3 minuten	Langer – 5 tot 15 minuten (vaak nog langer)
Kort verzamelen van data om leraarbeslissingen te bekijken	Data verzamelen over de effectiviteit van leraren
Het klassenbezoek gebeurt op alle momenten van de dag, onaangekondigd	Klassenbezoek is bewust gepland – bijvoorbeeld om bij een leerkracht de leesstrategieën te bekijken
Geen checklist van leerkrachtpraktijk om naar te kijken of af te vinken; focus op leerstof- en instructiebeslissingen van de leraar	Specifieke checklist (gerubriceerd) om data te verzamelen op specifieke praktijken
Er gaat niks het personeelsdossier in	Observatieverslag wordt gemaakt; kan in het personeelsdossier worden opgeslagen
Focus op professionele groei	Focus op evaluatie, beoordeling
Leidt uiteindelijk tot reflectieve conversatie	Leidt meestal tot directe feedback van de leidinggevende naar de leerkracht
Benadering is ondersteunend	Benadering eenzijdig beoordelend, 'inspectieachtig'

5. Een filmpje: wat zie je?

5. De Canadese kijkwijzer

Stap 1: Leerlingen zijn taakgericht

Is, meteen terwijl je de klas binnenkomt, zichtbaar dat de leerlingen aandacht hebben voor het programma dat gaande is?

Stap 2: Beslissingen over les en lesprogramma

Welke doelen heeft de leerkracht (kennelijk) gekozen voor deze les? Is er aansluiting bij het officiële programma (schoolplan, lesrooster, groepsplan, etc.)?

5. De Canadese kijkwijzer

Stap 3: Beslissingen over de wijze van instructie en verwerking

Welke werkwijzen heeft de leerkracht gekozen om de leerlingen te helpen de gestelde lesdoelen te bereiken?

Stap 4: Wat hangt er in de klas?

Wat is er in de klas te zien aan spullen die de leerlingen helpen bij hun leren?

Stap 5: Veiligheid en gezondheid

Zijn er zichtbare veiligheids- en/of gezondheidskwesties in dit lokaal waar iets mee moet gebeuren?

5. Zo zou het ook kunnen ...

Leerlingenbetrokkenheid ✓ Echt betrokken ✓ Oplettend ✓ Afgeleid	Verwachte Lesopbrengst ✓ Is het duidelijk voor de leerlingen wat en waarom ze gaan leren?
Instructie benadering ✓ Organisatie in de klas ✓ Graphic Organizers (van mindmap tot instructiemodel) ✓ Meervoudige intelligentie ✓ Effectief groepswerk ✓ Vragenstellen ✓ Zinvol huiswerk	Mate van verantwoordelijkheid ✓ Voordoet ✓ Delen ✓ Begeleiden ✓ Onafhankelijk zelf doen
Beoordelen om te ontwikkelen Assessment for learning ✓ Heldere doelen ✓ Nagaan of ze het begrijpen ✓ Voorbeelden en geheugensteunen bieden ✓ Constructieve feedback geven ✓ Ordenen ✓ Overleggen	Prestaties bereiken ✓ Kennis verwerven en begrijpen ✓ Denken en onderzoeken ✓ Communiceren ✓ Toepassen

5. Sturen op resultaat

- ✓ Het heeft weinig zin om zwakke plekken bloot te leggen en vervolgens te dreigen met sancties of te verwachten dat ze vanzelf verdwijnen.
- ✓ Een leider wil zwakke punten blootleggen en ze verhelpen, zodat het hele systeem er sterker van wordt. *Like & Meier (2009)*
- ✓ Het gaat niet om prescriptie, het gaat om precisie.
Michael Fullan

6. Huiswerk

1. Bespreek met je staf (RvT) de drie minuten kijkwijzer
 - a) Vorm
 - b) Accenten
 - c) Attitude
 - d) Een cultuur van discipline
2. Neem de volgende keer de eerste resultaten/bevindingen mee

7. Afspraken en afsluiting

De actieplannen gedeeld en de resultaten benoemd.